

**DESIGNVÄRLDENS
LJUSHUVUDEN**

**SÄSONGENS MEST
LYSANDE PLAGG**

**VÄRLDENS
VACKRASTE
BELYSNING**

**HEMMA HOS
EERO AARNIO**

STEN I GLASHUS

MR. MIYAKE

TÄND ETT LJUS!

STARWARS

HOTELLHÖJDARE

**+70
SIDOR
MODE**

**DE NYA
ELDSTÄDERNA**

**LYSANDE
FOTOGRAFER**

**LED-KUNGEN
MORITZ WALDEMEYER**

PLAZA

INREDNING
MODE
DESIGN

Ljus

PLAZA®MAGAZINE

NR 01 JANUARI 2008

SEK 69 • DKK 59

NOK 59 • € 6.50

TIDSAM 0657-01 SPECIALRETUR

7 388065 706901

01

Sextiotalet var formgivaren Eero Aarnios storhetstid; då skapade han den hängande rätöljen *Bubblan*, plastfåtöljerna *Pastillen* och *Äskbollen*. Polystyrenhundarna *Puppy* lanserades för ett par år sedan och finns i dag i fyra olika storlekar.

PAPPA TILL PUPPY

Den finska formgivaren Eero Aarnio skapade sextiotalets största sittikoner. I dag, fem decennier senare, experimenterar han fortfarande med favoritmaterialet plast. Hans hem utanför Helsingfors är en hyllning till ljuset – och barnasinnet.

AV HANNA NOVA BEATRICE FOTO PATRIK ENGSTRÖM

Huset har Eero Aarnio själv ritat och det är han och hans fru Pirkkos sjuttonde gemensamma boende. Eero Aarnios mjukishöstar från sjuttiotalet använder de fortfarande när de tittar på teve. Vid vattnet nedanför huset ligger rökbastun.

FORMGIVAREN EERO AARNIOS största stolthet är den svartmålade rökbastun nere vid vattenbrynet. Här eldar han med alm för doftens skull, här finns en nedsänkbar "kyl" med lucka för ölen och en plastbyggd grill.

Att bada bastu är, enligt honom själv, "ett underverk för själen".

– På det sättet har den japanska kulturen mycket gemensamt med den finska. Deras teceremoni är en viktig vardagsritual, precis som bastubadet är för oss finnar. Här tänker man väldigt bra, säger han.

Vi hukar oss ner för att komma in i hans rökbastu. Sittbänkarna och en del av väggarna är svarta av sot.

– Att bada bastu är dessutom ett utmärkt sätt att avsluta ett möte på. När det hettar till är det bara att hoppa rakt ut i vattnet, förklarar han och berättar att han invigt en rad välkända formgivarpersonligheter i konsten att bada bastu. Det är inte helt lätt att frammana bilden av den buttra britten Tom Dixon naken i en finsk rökbastu – men ganska kul.

Eero Aarnio har nyligen fyllt 76 år men är minst lika produktiv nu som han var på sextiotalet. Nya plastsorter har gett honom en ny kick. Han skrattar mycket, talar engelska med en sjungande finsk brytning och har svårt att sitta still. När han visar runt i den ljusa enplansvillan i glas – hans och frun Pirkkos sjuttonde gemensamma bostad – pekar han ut en rad nya prototyper. Lite hemlighetsfullt visar han även upp ett par nya ritningar, men aktar sig noga för att gå in på detaljer. Några gånger är han visserligen mycket nära att försäga sig – han är så ivrig – men han rättar sig snabbt.

Sen företaget Adelta återupptog produktionen av hans gamla sextiotalsklassiker befinner sig Eero Aarnio i en ganska ovanlig situation. Få formgivare kan skryta med att ha alla sina möbler i produktion efter en nästan femtio år lång karriär. Kanske har det något att göra med hans inställning till livet; allt han åtar sig ska vara roligt. Och då blir resultatet därefter. Ska han visa en

"FÅ FORMGIVARE KAN SKRYTA MED ATT HA ALLA SINA MÖBLER I PRODUKTION EFTER EN NÄSTAN FEMTIO ÅR LÅNG KARRIÄR. KANSKE HAR DET NÅGOT ATT GÖRA MED HANS INSTÄLLNING TILL LIVET; ALLT HAN ÅTAR SIG SKA VARA ROLIGT."

Lampan *Double Bubble* var först tänkt som en skulptur i glas. I dag finns den att köpa i tre olika storlekar. Det svarta glasfiberbordet var en av Eero Aarnios bästsäljande produkter på sextiotalet. I dag har företaget Adelta återupptagit produktionen av det.

"DET HAR SUTTIT MÅNGA LÄTTKLÄDDA DAMER I MINA MÖBLER. KANSKE ÄR DET TILL OCH MED TACK VARE DEM SOM MINA MÖBLER SÄLJER SÅ BRA I USA."

prototyp för Alessi slänger han den bara i Porschens baklucka och bilar ner till Italien med sin fru. Så har de gjort i alla år och vid det här laget vet båda två var man hittar de vackraste vägarna och det godaste vinet. Dessutom lärde de sig nyligen att åka slalom, så nu kan de stanna till i Alperna på vägen hem.

När han väl sätter sig ner för att arbeta går det fort.

– Jag har alltid arbetat väldigt snabbt. När jag har en färdig idé tar det bara ett par timmar att få ner den på papper. Jag gör alltid fullskaliga ritningar av mina möbler för hand. Stora idéer kräver stora ark. Små ritningar på en dator förlorar sin kraft, förklarar han.

Ingen möbel är så starkt förknippad med Eero Aarnio – eller med sextiotalet – som den klotrunda fätöljen *Åskbollen*. Ett besök i Åbo hamn 1962 gav honom idén att formgjuta fiberglasarmrad plast.

– Med plast blir allt möjligt. Du kan skapa alla former du vill. Det är bara din fantasi som sätter gränser, menar Eero Aarnio.

Fram till dess hade glasfiber främst använts till båtar. I dag är det kanske svårt att förstå vilket genomslag *Åskbollen* fick. När den lanserades på möbelmässan i Köln i början av sextiotalet spred sig ryktet om "den runda fätöljen" som en löpeld över världen. På

nolltid fick den distribution i över 30 länder. Mary Quant placerade ett exemplar i sin hipa Londonbutik och både Bing Crosby och Sammy Davis Jr köpte varsin *Åskboll* till sina hem. Och sen kom alla Playboyomslag. Hur många gånger har man inte sett en avklädd kvinna posera i en klotrund plastfätölj?

EERO AARNIO DRAR FRAM en skjutvägg fullklitrad med tidningsomslag där hans stol figurerat. Den amerikanska herrtidningen Playboy befinner sig mycket riktigt i klar majoritet.

Carmen Elektra tittar förföriskt in i kameran.

– Det har suttit många lättklädda damer i mina möbler. Kanske är det till och med tack vare dem som mina möbler säljer så bra i USA. Det är numera min bästsäljande marknad, förklarar han.

Hans eget exemplar står i den inglasade entrén. En prototyp med en röd Ericssontelefon installerad, höjden av modernitet när det begav sig. Men egentligen är *Åskbollen* mer anpassad till tvåtusentalets akuta stillhetsbehov än till det poppiga sextiotalet. För ingen fätölj stänger ut dagens intensiva mediabus bättre än den. Resten av världen försvinner, ljuden avtar; man befinner sig i en tyst kokong. Kanske borde det införas *Åskbolls*-krav på alla ljudintensiva arbetsplatser? ▽

Den klotrunda fätöljen Åskbollen avskärmar sittaren från verkligheten. Eero Aarnio har kvar den första prototypen som gjordes, med en röd Ericsson-telefon installerad inuti.

"I VARDAGSRUMSTAKET SITTER ETT PAR KROKAR. OM DET VÄNTAS STORBESÖK HÄNGER DE UPP ETT PAR EXTRA BUBBLOR I DEM. OCH PÅ JULEN HÄNGER DE UPP JULGRANEN I TAKET."

ATT SEXTIOTALET VAR EERO AARNIOS storhetstid råder det ingen tvekan om. Då gjorde han även sin genomskinliga sittmöbel *Bubblan*, som hänger i en kedja ner från taket, och den färgglada plastfätöljen *Pastillen*, som fungerar lika bra ute som inne eller guppyandes på vattnet.

Men sen sa det stopp för plasten. Sjuttioalets höga oljepreiser gjorde det ekonomiskt omöjligt att producera möbler i glasfiber. Eero Aarnio fortsatte visserligen att skapa, men nu i bjojträ, aluminium och skumgummi. I hans vardagsrum står till exempel den mjuka möbelen *Pony* från 1970, en stol med formen av en häst. En minst lika radikal sittmöbel i dag som i mitten av sjuttioalet. Eero Aarnio hoppar vikt upp för att demonstrera möbels bekvämlighet. Han och hans fru sitter ofta på varsin häst och tittar på teve. Med största sannolikhet en mycket ovanlig syn i många andra pensionärshem. Men om man får tro Eero Aarnio så är det precis så man håller sig ung: genom att "utmana alla givna regler för hur man ska leva och bo". I vardagsrumstaket sitter ett par krokare. Om det väntas storbesök hänger de upp ett par extra Bubblor i dem. Och på julen hänger de upp julgranen i taket. För vad är det som säger att den måste stå i fot på gol-

vet? Kanske ligger det något i påståendet att dagens vuxna vägrar växa upp. Att vi är "yngre" längre än någonsin tidigare. Och kanske är det just därför som Eero Aarnios lite barnsliga formspråk fortsätter att tilltala.

– När jag återlanserade mina plastmöbler på nittioalet fanns det en helt ny publik för dem. Succén var till och med större än på sextioalet. Av någon anledning känns formspråket fortfarande fräscht, säger han, själv lite förvånad.

I dag distribueras hans möbler till 62 länder och säljs i över 200 butiker runt om i världen. Till skillnad mot på sextioalet finns både ny teknik och en rad nya plastmaterial till hands. Kombinationen polystyrenplast och ljus är något som fascinerar Eero Aarnio mycket just nu. För ett par år sedan gjorde han lampskulpturen *Double Boule* i tre olika storlekar. Lampan säljer så bra att man inte kan möta efterfrågan snabbt nog. Nästa år kommer vi att få se ett par nya lampor.

– Dagens lågenergilampor möjliggör helt nya lampformer. Det blir inte för hett och kombinationen polystyren och lågenergilampa skapar ett jämnt och rogivande sken, förklarar han och visar upp två nya prototyper. ▽

Den färgglada barnstolen *Trioli* ingår i Alessis kollektion *Me Too*. Den giftgröna ödlan i bakgrunden är en prototyp för samma kollektion, än så länge inte i produktion. Gungstolen med stålror är också gjord av Eero Aarnio.

"FÖR ETT PAR MÅNADER SEDAN GICK ETT GÄNG FORMGIVARE IHOP OCH CUSTOMISERADE VARSIN PUPPY I PROJEKTET PUPPY-LOVE, DÄRIBLAND MARCEL WANDERS OCH ARNE QUINZE."

– Jag tror att den här golvlampan kommer bli en bästsäljare, säger han och demonstrerar hur man kan påverka ljusstyrkan på en av lampprototyperna.

FÖR ETT PAR ÅR SEDAN kontaktade Alberto Alessi honom. Han hade nyligen blivit farfar och ville göra en barnkollektion i färgglad plast. Namnet stod redan klart; kollektionen skulle heta *Me Too*. Eero Aarnio var så klart rätt man för jobbet. Han gjorde den vändbara stolen *Trioli*, som erbjuder ett barn tre olika sitthöjder. Och så den illgröna hunden *Puppy*, en sittmöbel byggd på samma koncept som *Pony*, men mindre och gjord i polystyrenplast. Ingen hade förväntat sig att den skulle bli den försäljnings-succé som den blev. I dag finns hundarna i fyra olika storlekar och tre olika färger. Frågan är givetvis vem som suktar mest efter att inreda med *Puppy*: det treåriga barnet eller den ungdomliga föräldern som har svårt att växa upp? För ett par månader sedan gick ett gäng formgivare ihop och customiserade varsin *Puppy* i projektet *Puppylove*, däribland Marcel Wanders och Arne

Quinze. Hundarna ska säljas på auktion och all vinst kommer att skänkas till välgörenhet.

I dag samarbetar Eero Aarnio med över tio olika företag, och han gör inte bara möbler i plast. Men det är plasten som blivit hans signum. Mest förväntansfull verkar han vara över sitt samarbete med Artek, som vi än så länge bara sett början på. "Allt tar sän tid", suckar han otåligt. Kanske får vi se mer nästa år, kanske om två år. Tills dess får skisserna ligga undangömda i lådan.

– Jag har alltid arbetat och jag har inte haft en tanke på att sluta. Ibland arbetar jag intensivt i flera dagar, och sen tar jag ledigt under en längre tid. Men oavsett vad det gäller så tar jag mig alltid tid att njuta, förklarar han.

När det är dags att åka följer Eero Aarnio med ut till parkeringen.

– Hälsa kung och fosterland, skriker han för att överrösta vinden och viftar frenetiskt med båda armarna.

Det sista man ser när taxin svänger runt hörnet är Eero Aarnios yviga hårman. ©